

Leif Kayser

af Jens Ramsing

En cd-indspilning af værket for fløjte og orgel, *Caleidoscopio*, (sammen med den fine musiker Mads Johansen) blev anledningen til mit mere personlige bekendtskab med Leif Kayser. Året var 1996. Den da 77-årige komponist boede i sit hus i Vanløse, få kilometer fra min daværende bolig.

Som det vil være bekendt, var alt for få af Kaysers værker udgivet på etablerede forlag. Dog havde han sit eget lille ”forlag”, hvorfra man kunne erhverve hans musik i den sirlige håndskrift, som vi alle beundrede. Forlaget gjorde nu ikke megen væsen af sig. Det var bare noget, ”man” vidste – at man kunne købe hans musik hos ham selv, og til ganske overkommelige priser. Noderne lå i kælderen, og den nu noget svækkede Kayser kunne dog for det meste finde, hvad han søgte. Og man fik en kvittering med både momsbeløb, dato og hvad der krævedes.

Mads ringede og fik oplyst, at *Caleidoscopio* var tilgængelig og kostede 35 kr. Glad begav Mads sig til Vanløse, hvor han imidlertid blev mødt af en meget brødebetyngt Kayser. Jo, noden var der skam, men den oplyste pris var forkert – den kostede altså desværre kr. 38,50. Denne chokerende besked spændte dog ikke ben for et af de mest fordelagtige nodekøb i nyere tid – der var tilmed selvstændig fløjtestemme. Orgelstemmen var, som det var sædvane for Kayser (der ubetinget var landets stærkeste nodelæser og bladspiller) sine steder noteret i c-nøgle; ”for at holde de værste amatører borte”, som han skulle have sagt.

Indspilningen skred fint frem, og ved arbejdet med udfærdigelsen af cd’ens komponist-noter, som var lagt i hænderne på mig, viste Kaysers perfektionisme – og beskedenhed – sig også. Det var ganske krævende at nå frem til en tekst, der kunne godkendes uden forbehold. 12 linjer i en halv spalte! Der blev ført mange og lange telefonsamtaler og en dag afsløredes det, at vi havde en fælles passion: Franz Liszt, - en passion, der nok har været noget undertrykt i Kaysers velmagtsdage (det har ikke været ”god tone”), men som nu kunne komme til fri udfoldelse. Om ikke jeg kunne komme forbi en dag?

Det blev til mange hyggelige besøg i Vanløse, vist nok til glæde for den noget ensomme komponist, hvis elskede kone var alvorligt syg og plejkrævende, og i hvert fald til glæde - og forundring - for mig. På det tidspunkt havde jeg netop læst Alan Walkers tre-bindige biografi om Fr. Liszt – en biografi, om hvilken det siges, at hvert et minut i ungarerens liv var udtømmende beskrevet og belyst. Jeg var således godt klædt på til en samtale om kvindebedårer, klavervirtuosen, klaverunderviseren, komponisten, pateren og kosmopolitten. Men kun spredte biografiske detaljer om Liszt var nyt for den vidende Kayser. Til gengæld fik jeg en ”røverhistorie”, som var mig ukendt. Om den gang Liszt, træt og halvfuld, efter en koncert i Rusland blev opfordret (udfordret?) til at give et nummer ved et efterfølgende party. Først efter flere provokerende udsagn gav han sig og spillede Chopins f-mol etude op. 25. Inden applausen brød ud, substituerede han (fra højre hånds slutakkord) 5. finger (afløst af 1.) fra c” til c””, hvorefter hånden var bragt i position til en gentagelse af etuden, nu med oktaver i højre hånd – og i samme tempo!

For nu at ingen, heller ikke jeg, skulle betvivle Kaysers gode smag, blev det regelmæssigt understreget, at Liszt's kolossale oeuvre jo er en "blandet landhandel", hvorefter straks en række værker blev fremhævet som særligt begavede. Hvad Kayser især holdt af, var Petrarca-sonetterne i bearbejdelserne for soloklaver. Unægtelig noget af det fineste fra Liszt' hånd!

Apropos bearbejdelser blev det også til 4-hændigt klaverspil. Kayser foreslog en dag, at vi sammen skulle spille hans arrangementer, der bestod af vittigt udvalgte og finurligt sammensatte uddrag, citater og motiver fra den klassiske litteraturs orkesterværker (vist nok skrevet til Rudolf Simonsen). Jeg blev tildelt g-nøglerne og satte mig tøvende til klaveret, da jeg kendte historierne om Kaysers giftige bemærkninger i konservatorietiden, når de dirigentstuderende forsøgte sig med partiturspil fra bladet. Jeg mente mig dog undskyldt med de gulnede og lasede nodeark og den ikke helt så smukke og sirlige notation som ellers, og tænkte, at folk som oftest bliver mildere med alderen. Jeg blev klogere. For i denne ellers så venskabelige situation fór der alligevel en djævel i den gamle konservatorielærer, når mit bladspil kom til kort: "De må gerne bruge begge hænder"!

Man blev ikke sådan dus med Leif Kayser. Først efter mange besøg.

I takt med konens svigtende helbred og død steg ensomhedsfølelsen. Han kunne ringe med det påskud, at han havde fundet en node, han gerne ville forære mig. Det havde han også, men han havde behov for at snakke. Det gjorde vi så. Han talte om personer, han tænkte tilbage på. Det kunne være folk, der havde svigtet - eller folk, der ikke havde svigtet. Ikke nødvendigvis ham, men idealerne, kunsten – musikken. Og han talte om savnet af faderen, som han mistede som niårig. "Det er mærkeligt, at det kan blive ved", sagde han.

I 2001 døde Leif Kayser. Og jeg tænker tilbage på et meget, meget fint menneske af mere kød og blod end de fleste aner. Et menneske, der i det ydre kunne virke lidt grå, men som havde usædvanligt mange farver på den menneskelige palet. Hans musik står højt og er slet ikke kendt og anerkendt nok. Men jeg tænker mere på Leif Kayser som en person af i går. Jeg tænker på redelighed, tårnhøje idealer og dannelse.